

قانون جرزنی!

مهارت‌هایی برای مدیریت اختلافات دانش‌آموزان

اعظم فاضلی

انگشت، بالا انداختن ابروها و... که خشم و مخالفت را افزایش می‌دهند و به پیامد باخت منجر می‌شوند) استفاده می‌کنند، نقش افراد مزبور را بازی کنند. سپس از آن‌ها بخواهید نقش‌های همین سناریو را یک‌بار دیگر با استفاده از نشانه‌های غیر کلامی مثبت (مانند لبخند، تماس چشمی، تمایل بدن به طرف فرد صحبت‌کننده و تکان دادن سر که به پیامد قابل قبول بُرد منجر می‌شود) بازی کنند. شما به‌عنوان یک نظاره‌گر عمل کنید و گاه‌گاه برای افزودن بر توجه، نمایش را قطع

کنید و به حرکت ویژه‌ای که به‌خوبی انجام شده یا نشده است، اشاره کنید یا آن را به‌سوی حل توافق‌آمیز مسئله هدایت کنید.

● علی و رضا موقع نشستن روی نیمکت کلاس شروع کردند

به جدل کردن که چه کسی باید سُر میز بنشیند. آن‌ها

به‌قدری در این کار مبالغه کردند که سروصدایشان بلند

شد و شروع به دعوا کردند. معلم نگاه سرزنش‌آمیزی

به آن‌ها کرد و گفت: یا تصمیم بگیرید که چه

کسی سُر میز بنشیند یا خودم تصمیم

می‌گیرم که چه کسی تا آخر سال کجا

بنشیند. علی و رضا این‌گونه واکنش نشان

دادند...

از بچه‌ها بخواهید موارد زیر را تکمیل

کنند

تکنیک‌های مثبت که ممکن است مورد

استفاده قرار گیرد

.....

.....

پیامدهای مثبت

.....

تکنیک‌های منفی که ممکن است مورد استفاده

قرار گیرد:

.....

.....

پیامدهای منفی

.....

.....

اشاره

به‌گفته‌ی یکی از اندیشمندان همدی انسان‌ها در یک چیز مشترک‌اند و آن اینکه «همه با هم فرق دارند». در برخی موارد، آموزگاران، مربیان و والدین این واقعیت را به فراموشی می‌سپارند و از همدی دانش‌آموزان انتظار رفتاری یکسان و استاندارد دارند. در مواردی که این رفتارها به شخص یا اطرافیان وی آسیب برساند، وظیفه‌ی مشاوران، آموزگاران و والدین به رسمیت شناختن این رفتار به‌عنوان یک مسئله، شناخت علل واقعی آن و در نهایت مدیریت رفتار موردنظر می‌باشد. مدرسه مکانی برای زندگی روزمره‌ی کودکان و نوجوانان و فرصتی برای به‌دست آوردن توانمندی‌های گوناگون برای رسیدن به آینده‌ای بهتر است، از این‌رو مدرسه تأثیری کلیدی در وضعیت حال و آینده‌ی افراد دارد. مهارت‌های اجتماعی بچه‌ها در نیمه‌ی دوم دوران کودکی غنی‌تر می‌شود. با این حال هنوز با مسخره کردن یکدیگر بدجنسی می‌کنند، بچه‌ها به‌راحتی با یکدیگر اختلاف پیدا می‌کنند. نیاز بچه‌ها به برتری یافتن بر یکدیگر نیز می‌تواند به رقابت ناسالم منتهی شود. دعوا با دوستان در میان این گروه از کودکان شایع است و می‌تواند منشأ ناکامی شود. اکثر نزاع‌ها با رویدادهای کوچک آغاز می‌شود و سپس به اوج می‌رسد، زیرا طرفین به‌جای فکر کردن درباره‌ی راه‌حل قابل‌قبول بر دیدگاه‌ها و احساسات شخصی خود تأکید می‌کنند. این مقاله به آموزگاران محترم کمک می‌کند که در مواردی مانند اداره کردن نزاع دانش‌آموزان و برقراری نظم و تمرین رفتار مطلوب‌تری انجام دهند.

کلیدواژه‌ها: مدیریت اثربخش، کارت اختلاف، رقابت ناسالم، نزاع

سناریوی انواع ارتباط

سناریوی زیر را برای بچه‌ها بخوانید و از آن‌ها بخواهید در ضمن اینکه از نشانه‌های ارتباط غیر کلامی منفی (مانند گردش چشم‌ها، اشاره با

یکی از دوستان خوبتان، موقع ناهار به شما توجه نمی‌کند. ریاضی به شما می‌گوید خنگ.	یکی از دوستان خوبتان، موقع ناهار به شما توجه نمی‌کند. ریاضی به شما می‌گوید خنگ.
یک نفر همان دوچرخه‌ای را می‌خواهد بخرد که شما می‌خواهید بخرید. مدرسه با شما بازی کند.	دوست‌تان می‌گوید که دوست ندارد بعد از مدرسه با شما بازی کند.
یکی از همکلاسی‌های شما به مادر‌تان توهین می‌کند. دو نفر از دوستانتان مهمانی دارند ولی همه را دعوت می‌کنند جز شما.	شما و دوستانتان در مورد قواعد بازی با یکدیگر بگوئید. شما و دوستانتان در مورد اینکه با دوچرخه کجا بروید، مشکل دارید.
دو نفر از دوستانتان به شما نگاه می‌کنند و زیر لب چیزهایی می‌گویند. شما و دوستانتان در مورد اینکه با دوچرخه کجا بروید، مشکل دارید.	شما و دوستانتان در مورد اینکه با دوچرخه کجا بروید، مشکل دارید.
بچه‌هایی که با آن‌ها مشغول فوتبال هستید به شما می‌گویند «جرزن» (این کارت را خودتان پر کنید)	بچه‌هایی که با آن‌ها مشغول فوتبال هستید به شما می‌گویند «جرزن»

باید به‌عنوان اعضای گروه، فکرهايشان را روی هم بریزند و راهی برای رسیدگی به آن اختلاف بیابند. کودکی که کارت را بیرون کشیده، راه‌حل‌های پیشنهادی را در «پره‌های» گردونه‌ی اختلاف خود می‌نویسد. سپس بچه‌ها نکات مثبت و منفی هر راه‌حل را مشخص می‌کنند. کودکی که کارت را بیرون کشیده در کنار راه‌حلی که فکر می‌کند بهترین است، علامت ستاره (*) می‌گذارد.

در پایان از دانش‌آموزان بخواهید به سؤالات زیر پاسخ دهند:

- ۱- آیا پیدا کردن راه‌حل برای بعضی از اختلافات سخت‌تر بود؟ (از بچه‌ها بخواهید آن اختلاف را مشخص کنند)
- ۲- گروه شما چگونه تصمیم می‌گرفت کدام راه‌حل، بهترین راه‌حل است؟ (از بچه‌ها بخواهید مثال‌های خود را روی تخته بنویسید. سپس از بچه‌ها پرسید کدام راه‌حل خوب یا ضعیف است؟)
- ۳- به نظر شما چرا بعضی از بچه‌ها نمی‌توانند راه‌حل‌های بهتری برای اختلاف‌شان پیدا کنند؟
- ۴- آیا وقتی با دوستانتان اختلاف دارید از راه‌حل‌های این فعالیت هم استفاده می‌کنید؟ (از بچه‌ها بخواهید مثال بزنند)
- ۵- معمولاً درباره‌ی چه چیزهایی با دوستانتان دعوا می‌کنید؟
- ۶- با انجام دادن یا ندادن چه کارهایی می‌توانید جلوی دعوا کردن خودتان با دوستان‌تان را بگیرید؟

منابع

- ظهروند، ارضیه؛ کیامتش، علیرضا؛ خسروی، زهره؛ اخوان تفتی، مهناز، «راهنمای درگیری مدرسه‌ای با عملکرد تحصیلی و گرایش به ترک تحصیل در دانش‌آموزان دوره راهنمایی»، فصلنامه‌ی تعلیم و تربیت، شماره ۱۰۲، ۷۰-۴۹، ۱۳۸۹.

- واعظ‌موسوی، سیدمحمدکاظم، «نزاع در مدرسه: تمرین کنترل پرخاشگری، مجله‌ی رشد آموزش تربیت بدنی»، شماره ۳۱-۲۸، ۱۳۸۴.

- ورنون، آن؛ آموزش مهارت‌های زندگی: رشد هیجانی، اجتماعی، شناختی و خود، مترجم: مهرداد فیروزبخت، تهران، دانژه، ۱۳۸۷.

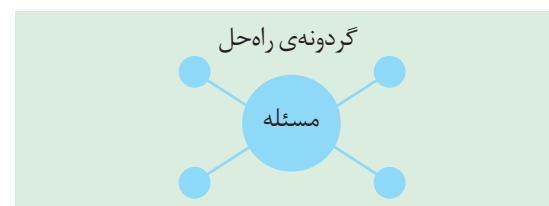
- یوسفی طبائی، فخرالسادات؛ فرهادی‌نژاد، محسن، «فتاهای نامطلوب دانش‌آموزان و شیوه‌های مدیریت آن‌ها (توجه‌طلبی، دلفک‌بازی، اخلاص‌گری)»، تعلیم و تربیت استثنایی، شماره ۳۲ و ۳۳، ۶۶-۵۹، ۱۳۸۳.

هم‌چنین شما می‌توانید هریک از مشکلاتی را که دانش‌آموزان تان در کلاس با آن مواجه هستند به‌عنوان یک سناریو مطرح و از خودشان بخواهید تا ایفای نقش کنند و در آن راه‌حل‌های قابل قبول ارائه دهند.

کارت‌های اختلاف

استفاده از کارت‌های اختلاف روش دیگری است که شما می‌توانید برای رسیدگی به اختلاف و دعوی دانش‌آموزان استفاده کنید.

کارت‌ها را بریزید و به هر گروه سه نفره یک دسته از آن‌ها را بدهید.

● بچه‌ها را به گروه‌های سه‌نفره تقسیم کنید. به هر کودک یک نسخه از گردونه‌ی حل مسئله و به هر گروه یک دسته از کارت‌های اختلاف بدهید. به بچه‌ها یاد بدهید به نوبت یکی از کارت‌ها را بیرون بکشند و آن را با صدای بلند بخوانند. آن‌ها

